Plockepinn Läsförståelse

LÄS & LÖS 6

HELENA BROSS
ANNA HANSEN

FACIT

Sanoma Utbildning
Postadress: Box 30091, 104 25 Stockholm
Besöksadress: Alströmergatan 12, Stockholm
Hemsida: www.sanomautbildning.se
E-post: info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation
Telefon: 08-587 642 10
Telefax: 08-587 642 02

Redaktör: Karin Schubert

Grafisk form: Ann Sjögren/Typoform

Omslag, temastartssidor och fotoredaktion: Ann Sjögren/Typoform

Illustrationer: sidan 2:1 Ella Sydbeck; sidorna 2:2, 4, 5, 42–48 Fritjof Fjelkestam Vastad; 10–11, 13–14, 36–40 Tina Landgren; sidorna 26–29 Solveig Hellmark

Foton: sidan 16 Evgheni Manciu/shutterstock.com; sidan 18:1 Denis Burdin/shutterstock.com, 18:2 Watchtheworld/shutterstock.com, 18:3 Naas Rautenbach/shutterstock.com; sidan 19 Hunta /shutterstock.com; sidan 20:1–2 EcoPrint/shutterstock.com; sidan 21defpicture/shutterstock.com; sidan 22 Libor Piška/shutterstock.com; sidan 23 Keepsmiling4u/shutterstock.com; sidan 30:1 javarman/shutterstock.com, 30:2 Matej Hudovernik/shutterstock.com; sidan 31 Winai Tepsuttinun/shutterstock.com; sidan 32 JKlingebiel/shutterstock.com; sidan 35 Evgeny Kopalkin/shutterstock.com

Läs & Lös 6
ISBN 978-91-523-1302-2
© 2012 Helena Bross, Anna Hansen och Sanoma Utbildning AB, Stockholm
Första upplagan
Första tryckningen

Kopieringsförbud!
Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Vid tillämpning av skolkopieringsavtalet (även kallat Bonus-avtalet) är detta verk att se som ett engångsmaterial. Engångsmaterial får enligt avtalet överhuvudtaget inte kopieras för undervisningsändamål. Kopiering för undervisningsändamål av denna bok är således helt förbjuden. Utan tillstånd av förlaget kommer kopiering utöver avtalet att innebära ett otillåtet mångfaldigande. Ett sådant intrång medför straffansvar och kommer att ge upphov till skadeståndsskyldighet enligt 53 och 54 §§ lagen om upphovsrätt.

Livonia Print, Lettland 2012

ELLA

piano

Frankrike

vattenskidor

aikido

kanin

RITA OCH SKRIV HÄR

UPPDRAG: Läs orden. Lägg din hand på sidan och rita ett streck runt fingrarna. Skriv fem saker som du gillar.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Jag heter Ella

► **Läs.**

Mitt självporträtt

Jag heter Ella och är 9 år. Jag bor i Antibes som ligger vid Medelhavet i Frankrike. Det är varmt och fint här. Min mamma heter Louise och pappa heter Ulf. Min lillebror är 7 år och heter Alexander, men kallas för Alex. Vi är svenskar, men vi bor i Frankrike för mamma och pappa jobbar här.

På dagarna går jag i en fransk skola. Där pratar vi bara franska. Jag pratar franska och svenska lika bra. Jag kan engelska ganska bra också. På onsdagar går jag i en svensk skola och lär mig läsa och skriva på svenska.

Frankrike är mitt hem, men alla mina släktingar bor i Sverige. De kommer och hälsar på oss och ibland åker vi till Sverige. När jag är i Frankrike längtar jag efter alla släktingar och vänner. När jag är i Sverige längtar jag efter det varma vädret, min kanin och min bästis som heter Irlande.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Skriv, rita och berätta om dig själv. Gör ett kryss i rutan när du är klar.

På den här sidan ska du rita och berätta ...

- ☐ ... ditt namn och din ålder.
- ☐ ... om var du bor.
- ☐ ... om din familj.
- ☐ ... något om din skola.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Mina intressen

► **Läs.**

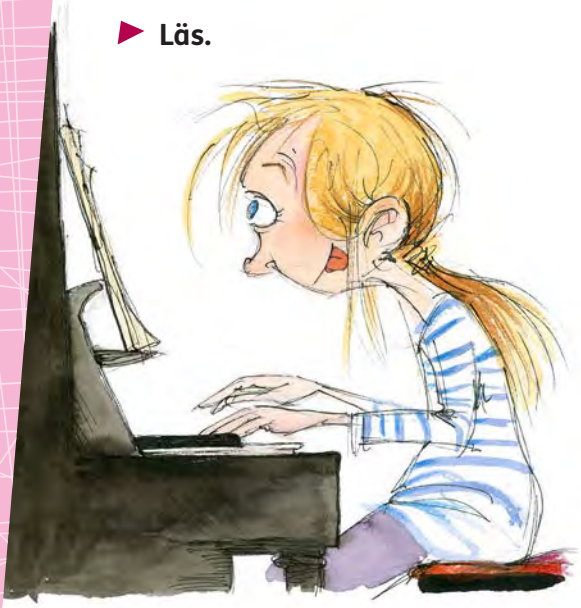

Jag har ett svart piano i mitt rum. På onsdagar kommer min pianolärarinna Agnes och tränar med mig. Det är kul att bli bättre och kunna spela fina melodier.

Jag gillar opera. Jag vet, det är lite ovanligt i min ålder, men när jag får sitta på operan och titta på de fina kläderna och lyssna på de vackra rösterna så känns det varmt i mitt hjärta.

Jag tränar aikido också. En gång i veckan går jag och några av mina kompisar på träning. Vi har vita och svarta dräkter. Vi tränar olika rörelser för att bli starka och smidiga och få bra balans.

När jag är hemma gillar jag att ta det lugnt. Jag älskar spännande böcker om andra världar. Rita och pyssla är också roligt. Ibland har jag kompisar här. Då brukar vi bada och spela pingis i trädgården.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Skriv, rita och berätta om dig själv. Gör ett kryss i rutan när du är klar.

På den här sidan ska du rita och berätta ...

- ☐ ... om dina intressen.
- ☐ ... vad du tycker om att göra hemma.
- ☐ ... vad du tycker om att göra med dina kompisar.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Jag är bra på att åka vattenskidor

► **Läs.**

Pappa och jag brukar åka vattenskidor tidigt på morgonen. Då är havet blankt och lätt att åka på. Jag har på mig flytväst och våtdräkt eller baddräkt.

Först ligger jag i vattnet med knäna mot bröstet. Jag håller i handtaget som sitter i linan från båten. När båten börjar köra så sträcks linan. Jag känner efter när det är bra fart och börjar resa mig. Plötsligt står jag och åker på vattnet.

Det är jättehärligt! Det går fort och det känns som om jag flyger fram. För att svänga trycker jag med ena foten mot vattnet. Jag svänger fram och tillbaka. Det är lite läskigt att åka över vågorna. Då måste jag ha bra balans och försöka stå kvar.

När jag blir trött släpper jag bara handtaget och sjunker ner i vattnet. Då kommer pappa med båten och hämtar upp mig.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Skriv, rita och berätta om dig själv. Gör ett kryss i rutan när du är klar.

På den här sidan ska du berätta ...

- ☐ ... om något du är bra på.
- ☐ ... om hur du gör det.
- ☐ ... om hur det känns.

Jag är bra på att _____ .

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Min bästa present

Läs.

När jag fyllde år fick jag en kanin. Det är min bästa present. Hon heter Charlie och är brun- och svartspräcklig. Hon bor i en bur i mitt rum, men ofta får hon vara lös i huset. Då kan det hända att hon äter på krukväxterna. Jag tränar henne att gå i koppel ute. Hon är det sötaste jag vet.

Skriv, rita och berätta om dig själv. Gör ett kryss i rutan när du är klar.

På den här sidan ska du berätta ... ☐ ...om något du önskar dig.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

ELDEN ÄR LÖS

brandövning

112

eldslukare

brandlarm

lågor

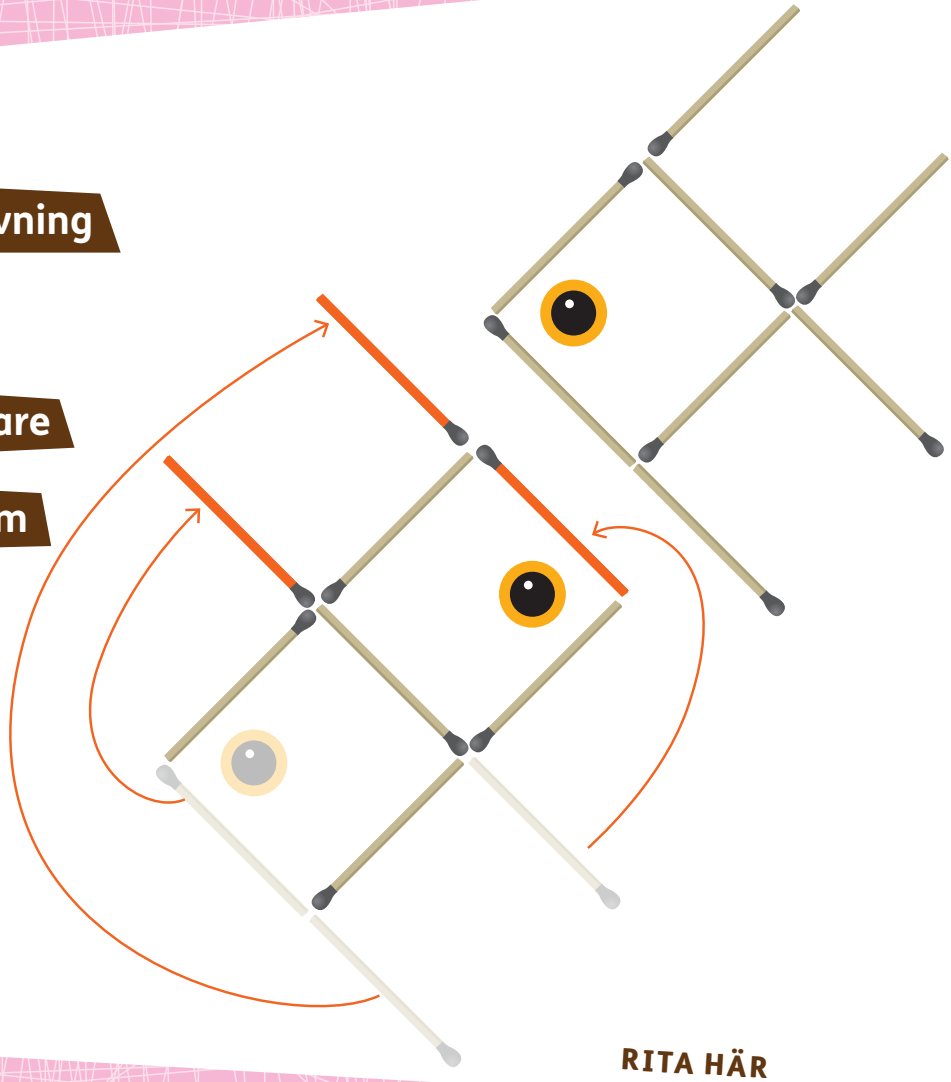

RITA HÄR

UPPDRAG: Läs orden.
Fisken simmar åt vänster. Ta bort tre tändstickor och ögat. Lägg dem på ett annat sätt så att fisken simmar åt höger istället. Hämta 8 lika långa pennor och pröva på olika sätt. Rita den nya fisken.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Eld

► Läs.

Elden kan vara vacker och vi kan få värme av den. Men elden kan också bli farlig om den brinner där vi inte vill att den ska brinna. Då kallas elden för brand.

När någonting brinner blir det lågor och rök. Lågorna sprider sig snabbt och är väldigt varma. Brandröken är också väldigt varm och giftig. Om man andas in brandrök kan man bli medvetslös eller till och med dö.

► Skriv orden som saknas. Välj ord från ordlistan.

Eld kallas brand när den brinner där vi inte vill att den ska brinna.

Eldens lågor är väldigt varma och sprider sig snabbt.

Brandröken är varm och giftig.

Om man andas in brandrök kan man bli medvetslös

eller till och med dö.

ORDLISTA
brand
dö
giftig
lågor
medvetslös
varm

► Skriv vad du tror att brandmannen säger.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs.

Du måste vara försiktig med eld.

- Se till att levande ljus står säkert. Släck ljusen när du går ut ur rummet.
- Lek aldrig med eld eller tändstickor.
- Om du är inomhus där det brinner måste du ta dig ut så fort som möjligt.
- Om det är mycket brandrök ska du krypa ut nära golvet. Men skynda dig!
- Ropa ”Det brinner!” om det finns andra personer inne.
- Stanna inte kvar och försök släcka själv. Det får de vuxna göra.
- För att larma brandkåren ringer du 112. Då ska du berätta vem du är och var det brinner.

ORDLISTA

brandrök
Det brinner
krypa
Larma
leka
säkert
tändstickor
var
vem
112

Skriv ordet som saknas. Välj ord från ordlistan.

Levande ljus måste stå säkert.

Det är farligt att leka med eld och tändstickor.

Man ska krypa nära golvet om det är mycket rök.

Man ska varna andra och ropa: ”Det brinner!”

Larma brandkåren, ring 112 och berätta

vem du är och var det brinner.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Brandlarm på fritids

► **Läs.**

Sigrid och Sally satt i målarrummet på fritids. Alla andra var ute och lekte på skolgården. Flickorna hade fått lov att stanna inne och måla klart.

Tuuuuuut tuuuuuut! En hög signal hördes i skolan.

– Det är brandlarmet, sa Sally och såg rädd ut.

– Det är säkert bara brandövning. Det brukar det ju vara, sa Sigrid lugnt. Jag ska bara måla klart så kollar vi sen.

– Nej, du är inte klok. Tänk om det brinner på riktigt. Vi måste ut! Vi måste skynda oss till de andra, sa Sally och reste sig snabbt.

Hon tog Sigrid i handen och drog med henne ut i korridoren. Där var det rök och det luktade bränt. Flickorna kröp genom korridoren till hallen.

De struntade i att ta på sig skorna och sprang sedan ut till flaggstången. Där stod hela klassen uppställda två och två.

– Bra att ni kom ut så snabbt, sa Fredde och räknade alla barnen på fritids. Barbro gick in den andra vägen för att hämta er.

Just då hörde de Barbro som kom från köksingången.

– Det är ingen fara! ropade hon. Vi hade glömt att ta ut sista plåten med muffins. De är kolsvarta och det är rökigt här inne. Vi kan inte gå in igen förrän vi har vädrat ordentligt.

► **Rita och skriv vart du ska gå om du hör brandlarmet på din skola.**

Samlingsplats: _____

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Vad hände?

► **Sätt bilderna i rätt ordning, 1–8. Skriv nummer i rutorna.**

2

5

8

4

3

1

7

6

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Bokrecension

► **Läs.**

Jag har läst Slottet brinner av Olov Svedelid. Boken handlar om Anders. Han är en fattig pojke i Stockholm i slutet av 1600-talet. Anders börjar jobba på slottet Tre Kronor där kungen bor. Han får hjälpa kungen som är sjuk.

En dag börjar slottet att brinna. Anders är modig och hjälper andra människor ut ur lågorna. Men sedan blir han anklagad för att ha startat elden. Han blir tillfångatagen och kastad i fängelse.

Författaren har blandat fantasi och verklighet. Anders är en påhittad person, men slottet och kungen fanns på riktigt. Slottet brann också i verkligheten.

Jag tyckte att boken var spännande. Det var intressant att få läsa om hur det var att leva på 1600-talet.

Oskar 10 år

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Tänk på en bok du läst och svara på frågorna nedan.

Vad heter boken? _____

Vad heter författaren? _____

Vad heter huvudpersonen? _____

Hur är huvudpersonen? _____

_____

Var utspelar sig berättelsen? _____

_____

Hur börjar boken? _____

_____

Hur slutar boken? _____

_____

Vad kommer du ihåg bäst från boken? _____

_____

Vad tycker du om boken? _____

_____

Rita en händelse från boken.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Ord ur ord

► **Kasta om bokstäverna i ordet ELDSLUKARE. Skriv så många ord du kan med hjälp av bokstäverna.**

L och E får du använda två gånger i samma ord eftersom det finns två L och två E i ELDSLUKARE. De andra bokstäverna får bara användas en gång i varje ord.

ELDSLUKARE

RESA	KEL
SLUKA	KELA
KAR	LEKA
LUS	DUKA
SLAK	RAS
EL	RUS

► **Gör samma sak med ordet BRANDSLÄCKARE.**

BRANDSLÄCKARE

DANSA	BRAK
LÄCKA	LACK
SÄCK	SAND
DÄCK	RAND
BRÄCKA	BLAND
LACK	RAK

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

ÖKNEN

sanddyner

kaktus

dromedar

skorpion

Sahara

UPPDRAG: Läs orden. Rita klart kaktusmönstret.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Öknar

▶ **Läs.**

Det finns öknar på flera ställen på jorden. När du tänker på ordet öken tänker du kanske på ett område med mycket sand. Men alla öknar är inte sandöknar. I en del öknar finns sten, berg och klippor.

Saharaöknen

Saharaöknen i norra Afrika är världens största öken. Den är 18 gånger större än Sverige.

I Sahara finns fin sand som ligger packad i stora sanddyner. När det blåser flyttar sanden på sig och formas på olika sätt. Därför är det svårt att hitta i en sandöken.

Det kan bli väldigt varmt i Sahara. På sommaren kan det bli +55 grader i skuggan.

Sanddyner i Saharaöknen.

Torrperiod

Regnperiod

Kalahariöknen

Kalahariöknen ligger i södra Afrika. Där finns det trots torkan många djur. Under regnperioden kommer kraftiga regn, så kallade skyfall. Då blommar marken och djuren får vatten. Efter regnperioden torkar marken ut igen.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Gobiöknen

I Mongoliet och Kina finns den stora Gobiöknen. Gobi är ett mongoliskt ord som betyder vattenlös. I Gobiöknen kan det se ut som ett månlandskap. Där finns klippor och steniga slätter.

På sommaren kan temperaturen stiga till + 40 grader och på vintern kan temperaturen sjunka till – 40 grader.

I Gobiöknen ser det ut som på månen.

► **Läs och skriv orden som saknas.**

Saharaöknen är världens största öken.

Saharaöknen är 18 gånger större än Sverige.

På sommaren kan det bli +55 grader varmt i skuggan.

Kalahariöknen ligger i södra Afrika.

I Kalahariöknen finns det trots torkan många djur.

Under regnperioden kommer stora regn, så kallade skyfall.

Efter regnperioden torkar marken ut igen.

Gobiöknen ligger i länderna Mongoliet och Kina.

Ordet Gobi betyder vattenlös på mongoliska.

I Gobiöknen ser landskapet ut som på månen.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Djur i öknen

► **Läs.**

Surikat

Surikater bor många tillsammans i hålor som de grävt i sanden. De stannar nere i bohålorna under dagens hetaste timmar.

När surikaterna går ut turas de om att hålla vakt. En surikat står på bakbenen och spejar efter fiender. De andra kilar omkring och söker efter föda. Surikaterna äter ödlor, insekter och till och med skorpioner. En surikat kan bita av svansen på en skorpion.

De små surikatungarna måste lära sig att fånga byten. Föräldrarna fångar en ödla som de släpper framför ungen. Ungen får öva på att fånga in ödlan själv.

Skorpion

Skorpionens skal skyddar den från att torka ut. På dagen brukar skorpionen ligga gömd i sanden. På kvällen när det blir svalare kryper den fram och börjar jaga insekter och spindlar. Skorpionen dödar sina byten med en giftgadd som sitter längst ut på stjärten.

Skorpionen dricker aldrig vatten, utan får all vätska från sina bytesdjur. En del skorpioner är så giftiga att de kan döda en människa.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs en mening i taget. Vilket djur stämmer meningen in på? Sätt X i rätt ruta. Ibland kan det stämma på båda djuren.

	surikat	skorpion
De bor många tillsammans.	X	
De söker skydd för solen under dagens heta timmar.	X	
Djuren turas om att hålla vakt.	X	
Skalet skyddar djuret från uttorkning.		X
Djuret jagar på kvällen.		X
Djuret har en giftgadd på stjärten.		X
Djuret äter insekter och spindlar.		X
Djuret äter ödlor, insekter och skorpioner.	X	
Ungarna får öva sig på att jaga.	X	
Djuret dricker aldrig.		X
Djurets gift kan döda en människa.		X

Vad har du lärt dig? Skriv fakta om surikater.

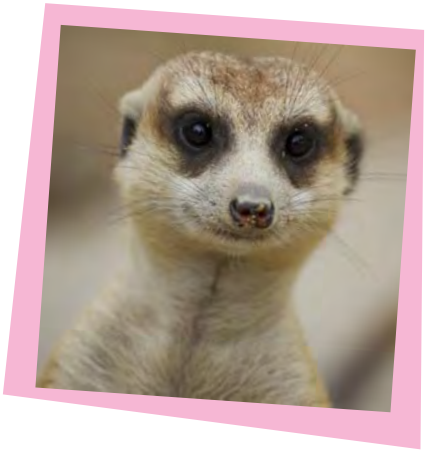

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Dromedar

Läs.

I öknen används dromedarer som riddjur och för att frakta varor. Dromedarer klarar den starka hettan väldigt bra. De klarar sig i tio dagar utan vatten. När de får vatten kan de snabbt dricka över 100 liter på en gång.

Puckeln på ryggen består av fett och därför kan dromedarer klara sig länge utan mat. Klövarna är stora och breda och sjunker inte ner i sanden. Ögonfransarna är långa och skyddar ögonen från sand. Dromedarer kan stänga sina näsborrar när sanden börjar yra omkring. Man brukar kalla dromedarerna för öknens skepp.

Bilda meningar. Dra streck mellan början och slut.

Dromedarer klarar sig	består av fett.
När en dromedar dricker	i tio dagar utan vatten.
Dromedarens puckel	sjunker inte ner i sanden.
De stora breda klövarna	kan den dricka över 100 liter på en gång.
Ögonfransarna skyddar	sina näsborrar.
Dromedaren kan stänga	ögonen från sand.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Kaktusen – en växt i öknen

Läs.

En kaktus klarar öknens hetta. Taggarna skyddar kaktusen från att bli uppäten av djur, men de kan också samla vatten. När daggen faller hamnar det lite vatten på taggarna. Vattnet rinner ner och kan sugas upp av rötterna.

Kaktusens tjocka hud skyddar den från att torka ut. En del kaktusar är täckta av vitt ludd som ger dem lite skugga. En riktigt stor kaktus kan lagra ett ton vatten. Många kaktusar är veckade. När det regnar suger de upp vatten och blir större. När det åter blir torka drar kaktusen ihop sig igen.

Bilda meningar. Dra streck mellan början och slut.

Kaktusens taggar	samlas vattendroppar på taggarna.
När daggen faller	skyddar den från uttorkning.
Kaktusens tjocka hud	skyddar den från att bli uppäten av djur.
En del kaktusar har ett vitt ludd	som gör att de kan svälla eller dra ihop sig.
En del kaktusar har veck	som ger skugga.
En riktigt stor kaktus	kan innehålla ett ton vatten.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Ökenfakta

► **Hur slutar faktameningarna? Skriv i ordflätan.**

6. Det ser ut som på månen i ...

9. Dromedaren kan stänga sina ...

3. Öknen i södra Afrika heter...

2. I öknen finns det mycket...

						1 ↓ S						
					2 S	A	N	D				
		3 K	A	L	A	H	A	R	I			
					4 T	A	G	G	A	R		
						R						
					5 N	A	T	T	E	N		
	6 G	O	B	I	Ö	K	N	E	N			
7 M	Ä	N	N	I	S	K	A					
						N						
	8 V	A	T	T	E	N						
					9 N	Ä	S	B	O	R	R	A	R

5. Ökendjur jagar på ...

4. Kaktusen har många ...

1. Världens största öken är ...

7. Skorpionens gift kan döda en ...

8. Dromedaren kan dricka 100 liter ...

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

REGNSKOGEN

groda

apa

tukan

kolibri

orm

UPPDRAG: Läs orden. Leta upp alla djur i bilden och färglägg dem.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Regnskogen

▶ **Läs.**

Regnskogen myllrar av liv, både högt uppe i träden och långt nere på marken. Man brukar dela in regnskogen i fyra våningar.

1 Översta våningen eller högsta skiktet

De högsta träden är cirka 80 meter höga. De kallas överståndare. I trädtopparna sitter rovfåglar och spanar efter byten.

2 Krontaket

De täta trädkronorna bildar ett tak över regnskogen. Det kallas krontaket. Där finns goda frukter. Apor och fåglar kan äta sig mätta. Krontaket fångar upp regn, så det blir torrare längre ned.

3 Mellanskiktet

Här nere finns träd och buskar som inte behöver så mycket sol och regn. Lianer växer upp för trädstammarna. I mellanskiktet finns växter som trivs att växa på trädstammar, grenar och buskar. Det är till exempel mossor, orkidéer, ormbunkar och ananas.

© Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

4 Skogsbotten
Det är ganska mörkt nere vid marken. Träden står stadigt med sina plankrötter. Det vimlar av myror och det finns fåglar som äter myrorna.

► **Läs och ringa in ordet som passar.**

Regnskogen delar man in i *fyra* | *fem* våningar.

De högsta träden kallas *överståndare* | *översittare*.

De kan bli *60* | *80* meter höga.

Rovfåglar håller till i de högsta träden och spanar efter *byten* | *fiender*.

Många trädkronor bildar tillsammans *takkronan* | *krontaket*.

Krontaket fångar upp regn så att det blir *blötare* | *torrare* längre ned.

I krontaket växer *grönsaker* | *frukter* som apor och fåglar äter.

I mellanskiktet växer träd och buskar som inte behöver så mycket sol och *regn* | *vind*.

Lianer växer *på trädstammarna* | *på marken*.

Det är ganska *ljust* | *mörkt* nere vid marken.

Träden står stadigt med sina stora *rotplankor* | *plankrötter*.

© Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Djur i regnskogen

▶ **Läs.**

Djuren i regnskogen låter mycket. De har svårt att se varandra bland löven så därför måste de ha höga läten.

Många **grodor** lever sina liv uppe i träden. Grodynglen simmar runt i små pölar som bildas i bladen. En del grodor har giftig hud. Giftet kan användas i giftpilar som indianerna använder när de jagar.

Myrkotten liknar en vandrande kotte. Kroppen är täckt med fjäll. Tungan är lång och klibbig. När myrkotten sticker in tungan i ett myrbo fastnar massor av myror på den. Myrkotten lever i Afrika och Asien.

Sengångaren lever sitt liv i träden. Fötterna har gripklor. Med dem håller sig sengångaren fast i grenarna. Djuren rör sig väldigt långsamt. En snabb sengångare kan röra sig 4,5 meter på en minut.

Världens största **fjäril**, Ornitoptera goliath, lever i regnskogen i Indonesien. Vingbredden kan bli 28 centimeter.

Piraya betyder tandfisk. Pirayan sliter köttbitar från sina byten.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Kolibrin är världens minsta fågel. Den lever av nektar från blommorna. Kolibrin kan stå stilla i luften och den kan även flyga baklänges.

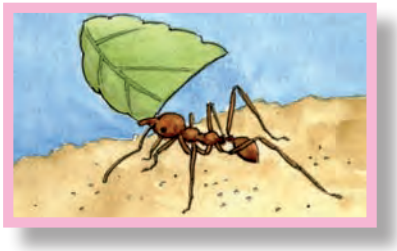

Bladskärarmyrorna skär bitar av blad med sina skarpa käkar. De bär bladen till sitt bo. Där ruttnar bladen och ger näring åt en svamp som myrorna äter.

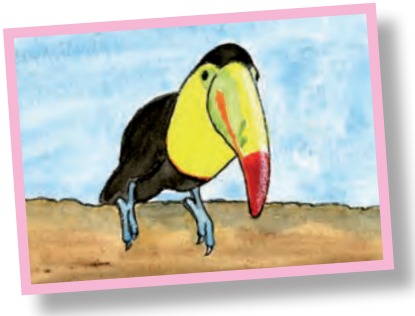

Tukanen har en stor färgstark näbb. Näbben är ihålig, så den är inte så tung som den ser ut.

► Läs och ringa in ordet som passar.

Myrkotten lever av *kottar* | *myror*.

Den använder sin långa *tunga* | *svans* när den äter.

Sengångaren rör sig väldigt *snabbt* | *långsamt*.

En snabb sengångare kan röra sig *3,5 meter* | *4,5 meter* på en minut.

En del grodor har giftig *hud* | *tunga*.

Indianerna använder giftet då de tillverkar *medicin* | *pilar*.

Kolibrin är duktig på att flyga.
Den kan stå stilla i luften och flyga *baklänges* | *upp och ned*.

Bladskärarmyror skär bitar av blad med hjälp av sina vassa *knivar* | *käkar*.

De bär bladen till *myrstacken* | *boet*.

Världens största fjäril lever i regnskogen i *Indonesien* | *Afrika*.

Piraya betyder *knivfisk* | *tandfisk*.

Djuren i regnskogen har *höga* | *låga* läten.

Kolibrin | *Tukanen* har en färgstark näbb.

© Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Orangutang

▶ **Läs.**

Orangutangen är en apa som bor i regnskogen. Den håller till i krontaket där det finns gott om frukt. Orangutanger äter också en del insekter och fågelägg.

Vuxna orangutanger lever ensamma och träffas bara då de ska para sig. När ungen föds är den liten och hjälplös. Den stannar hos mamman tills den är tre år. Det är mycket en liten orangutangunge måste lära sig av sin mamma. Den måste kunna klättra i träd och lära sig vilka frukter som är goda att äta.

Den frukt som orangutangerna tycker bäst om är durianfrukten. Den har ett taggigt skal och är svår att öppna. Durianfrukten har en stark lukt som påminner om surströmming. Men den smakar härligt, som vaniljkräm.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs.

Varje kväll bygger orangutangerna ett bo för natten. De flätar grenar till en korg uppe i en trädkrona. När de går och lägger sig brer de stora blad över sig, för det kan ju komma regn under natten.

Orangutangerna lever i regnskogen på öarna Sumatra och Borneo i Sydostasien. Ordet orangutang betyder skogsman på malajiska.

Skriv svar.

I vilken del av regnskogen håller orangutanger till? De håller till i krontaket.

Vad äter orangutanger? De äter frukt, insekter och fågelägg.

Vad måste en orangutangunge lära sig? Den måste lära sig att klättra i träd och att veta vilka frukter som är goda att äta.

Hur förbereder sig en orangutang för natten? Varje kväll flätar de grenar till en korg upp i en trädkrona.

På vilka öar finns det orangutanger? De finns på Sumatra och på Borneo.

Vad betyder ordet orangutang? Det betyder skogsman på malajiska.

Skriv klart meningen.

Durianfrukt luktar surströmming.

och smakar vaniljkräm.

Durianfrukt

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Rita en tukan

► **Förstora tukanen. Jämför rutorna och rita så likt du kan.**

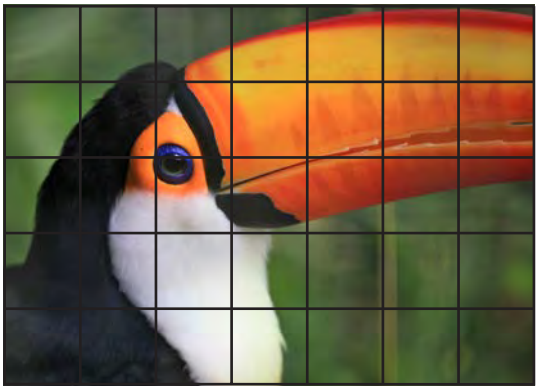

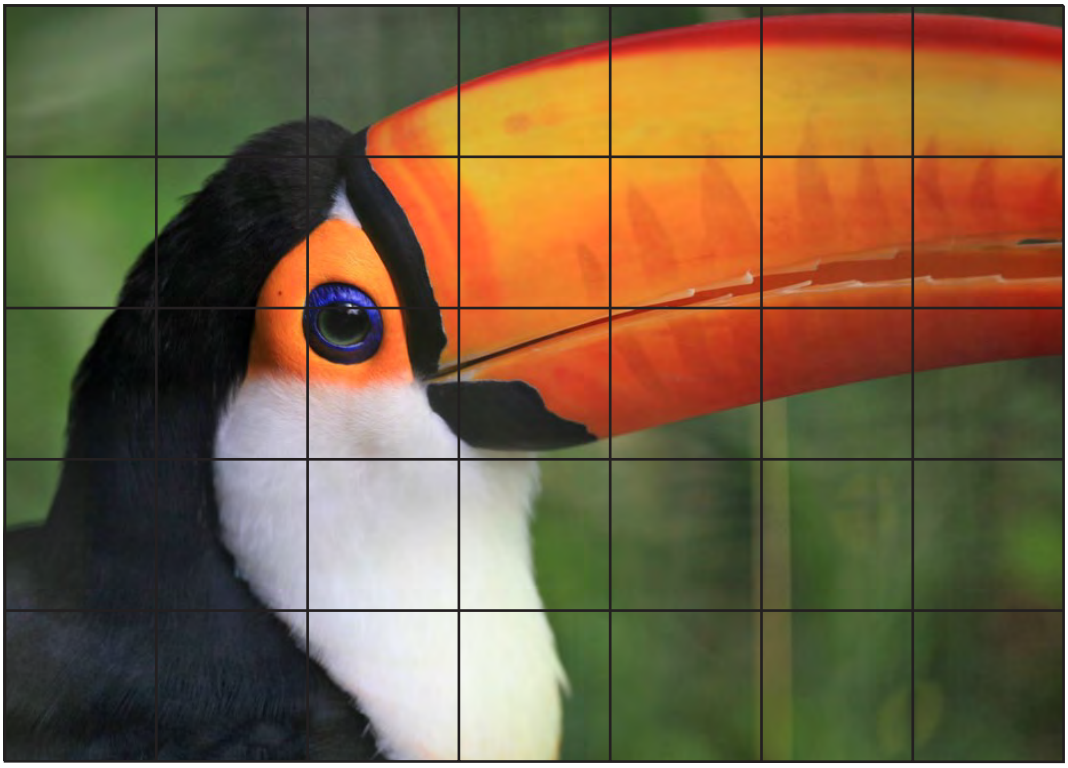

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

ÖSTERSJÖN

blåmussla

veterinär

alger

strandskata

fiskebåt

spik

tonfisk

strandskata

strömming

spigg

sik

val

svan

kräfta

föl

torsk

haj

säl

abborre

pelargon

sjöstjärna

gös

lax

mygga

UPPDRAG: Läs orden. Ringa in de ord som är namn på fiskar.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Östersjön

► Läs och följ instruktionerna.

Stryk under städer i Sverige.

Ringa in Helsingfors och Sankt Petersburg.

Rita en säl i Östersjön.

Rita en fisk i Bottniska viken.

Rita en båt i Finska viken.

Gör ett kryss i Estland.

Rita en badboll i Polen.

► Skriv fem stora öar i Östersjön.

Åland

Ösel eller Dagö

Gotland

Öland

Bornholm

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs.

Sverige har en lång kust mot Östersjön. Många människor tycker om att bada, fiska och åka båt här. Det lever många olika fiskar och djur i Östersjön, till exempel säl, tumlare, torsk och strömming. Östersjöns vatten är en blandning av sött och salt vatten. Det kallas bräckt vatten.

Östersjön mår inte så bra på en del ställen. Det kommer ut gifter i havet från jordbruk och fabriker. Länderna runt Östersjön måste hjälpas åt så att Östersjön blir ett friskt hav. Människor, fiskar, växter och djur vill att vattnet ska vara rent och friskt.

Skriv svar.

Vilket land har en lång kust mot Östersjön?

Sverige

Vad är bräckt vatten?

Det är en blandning av sött och salt vatten

Varför mår inte Östersjön bra?

Det kommer ut gifter i havet från jordbruk och fabriker

Vad heter länderna runt Östersjön? Du får hjälp med första bokstaven.

Sverige

Finland

Ryssland

Estland

Lettland

Litauen

Polen

Tyskland

Danmark

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Blåmusslan

▶ **Läs och titta på bilderna.**

Visste du att blåmusslan kan öppna och stänga sitt skal med hjälp av speciella muskler?

Salt eller sött? Blåmusslan trivs bäst i salta hav. Där blir den mellan 5 och 10 centimeter stor. Vattnet i Östersjön är bräckt så där blir den cirka 3 centimeter stor.

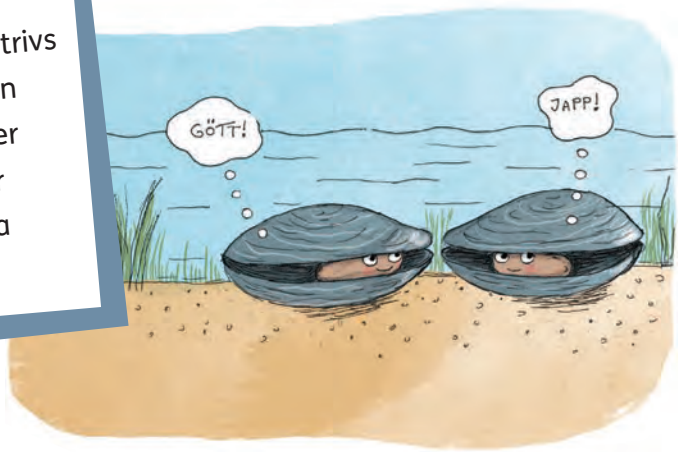

Strandskata

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

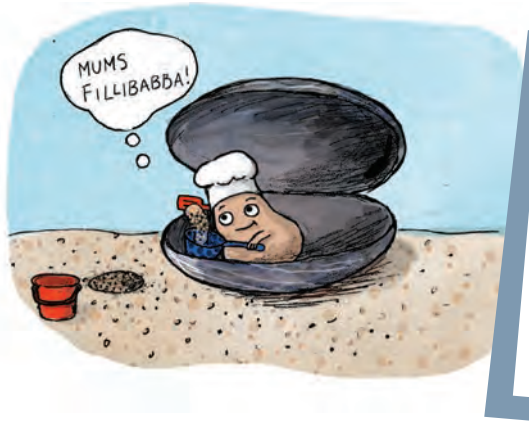

Hur äter blåmusslan? Musslan är som en smart sil. Den silar havsvatten genom kroppen. Små små växtplankton i vattnet blir mat. Det silade vattnet kommer tillbaka ut i vattnet.

Världsrekord? Musslan kan sila 3 liter vatten varje timme.

Blåmusslan bor vid stenar. En klibbig tråd håller fast musslan vid stenen.

Stämmer meningen? Skriv ja eller nej på raden efter varje mening.

Blåmusslan är en fisk. nej

Blåmusslans skal skyddar mot vissa djur. ja

Blåmusslan trivs bäst i sött vatten. nej

Blåmusslan blir cirka 3 cm stor i Östersjön. ja

Blåmusslan bor vid havsytan. nej

Blåmusslan äter växtplankton. ja

Blåmusslan kan öppna och stänga sina skalhalvor. ja

Blåmusslan kan sila 3 liter vatten varje timme. ja

Blåmusslan jagar efter plankton och biter dem med skalet. nej

Strandskatan är en fiende till musslan. ja

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Morris blir sjuk

► **Läs.**

Malin och hennes mamma Ann hade precis kommit fram till sommarhuset på Öland. Familjens hund Morris älskade att bada. Malin och Morris sprang ner till stranden.

När Morris badat och lekt i vattnet slickade han sin päls för att bli ren och torr. Efter en stund såg Malin att Morris vinglade konstigt. Plötsligt kräktes han häftigt.

– Mamma, kom fort! ropade Malin upp mot huset. Morris ser konstig ut!

– Vi måste nog till veterinären, sa Ann och lyfte upp Morris och skyndade sig till bilen.

Det tog bara några minuter att köra till veterinärens hus och det var tur för Morris darrade och såg sjuk ut.

► **Skriv en fråga så att svaret stämmer. Sätt ut frågetecken.**

Fråga: Var ligger Malins sommarhus?

Svar: På Öland

Fråga: Vad älskar Morris att göra?

Svar: Morris gillar att bada.

Fråga: Varför slickar Morris sin päls?

Svar: Då blir Morris ren och torr.

Fråga: Vad hände med Morris efter att han slickat pälsen?

Svar: Morris vinglade konstigt och kräktes.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs.

– Han har badat och fått i sig giftalger, sa veterinären.

Han spolade Morris med rent vatten och fick honom att kräkas upp det giftiga vattnet som han fått i sig. Sedan satte han dropp i hundens tass. Dagen efter hade Morris hämtat sig lite och efter några dagar var han glad och pigg igen.

– Giftiga alger är egentligen bakterier och inte alger. De kan vara dödligt giftiga för hundar, sa veterinären när de kom tillbaka på återbesök. Det var tur att ni kom hit så snabbt.

– Tack för hjälpen, sa Ann. Vi ska lyssna på radion och titta på internet innan vi badar i fortsättningen. Vi ska aldrig mer bada där det finns giftiga alger!

Skriv en fråga så att svaret stämmer. Sätt ut frågetecken.

Fråga: Varför blev Morris sjuk?

Svar: Morris hade fått i sig giftalger.

Fråga: Vad gjorde veterinären med Morris?

Svar: Han spolade Morris med rent vatten och fick honom att kräkas.

Fråga: Vad är giftiga alger egentligen?

Svar: Det är bakterier.

Fråga: Hur tar man reda på om det finns giftiga alger i havet?

Svar: Man kan lyssna på radion eller titta på internet.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Flytande fordon

▶ **Para ihop bild och ord. Dra streck.**

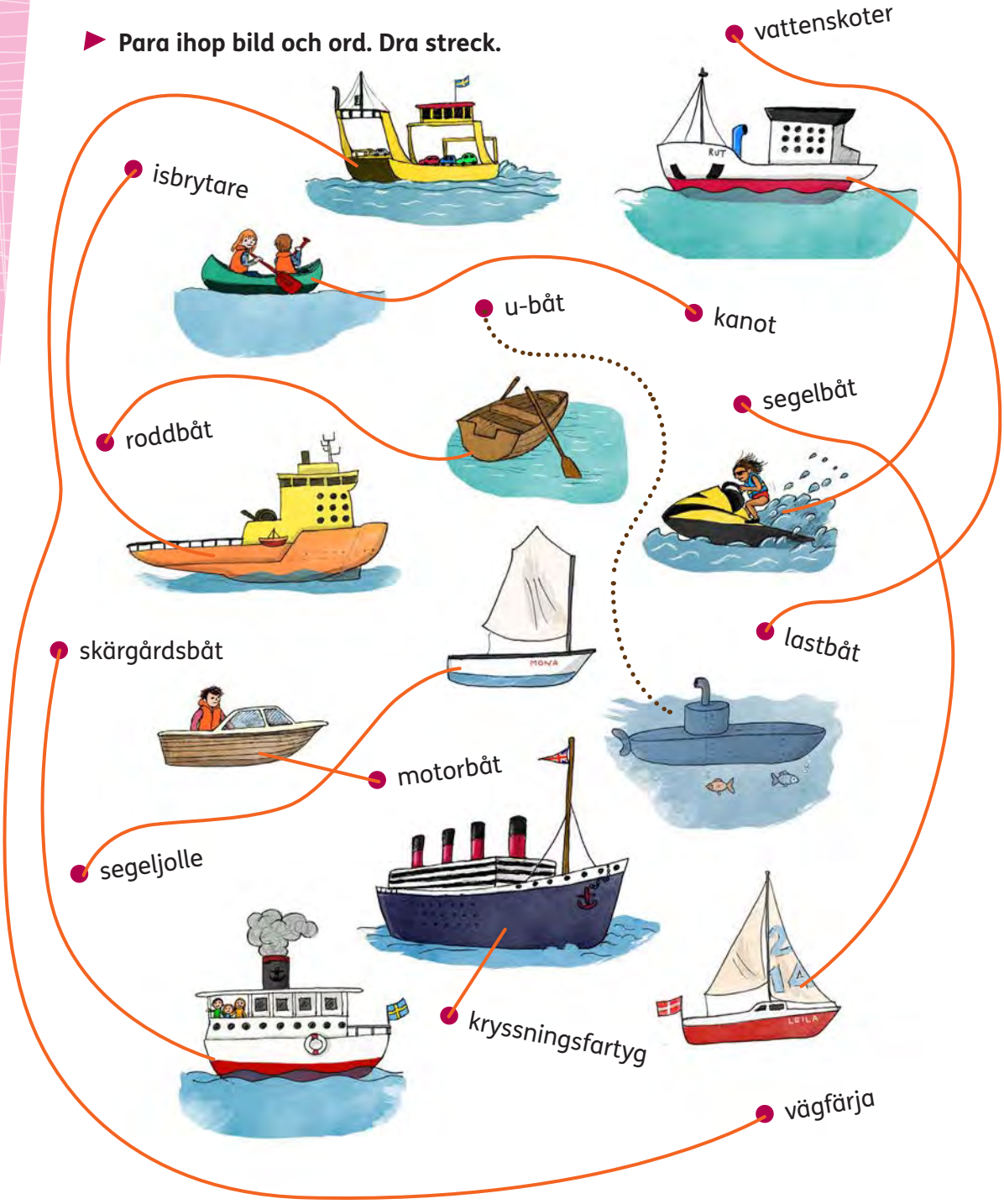

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

I VÅTT OCH TORRT

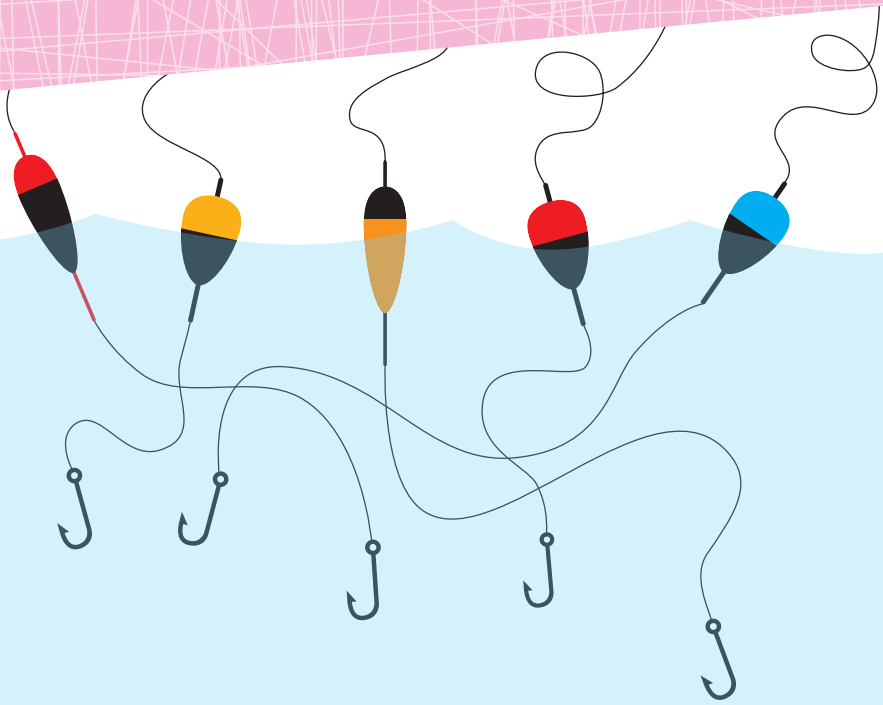

kastspö

metspö

gädda

hjälte

flytväst

RITA OCH SKRIV HÄR

UPPDRAG: Läs orden. Rita fiskar och skriv namn på några fiskar som du känner till.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Kompisar i vått och torrt

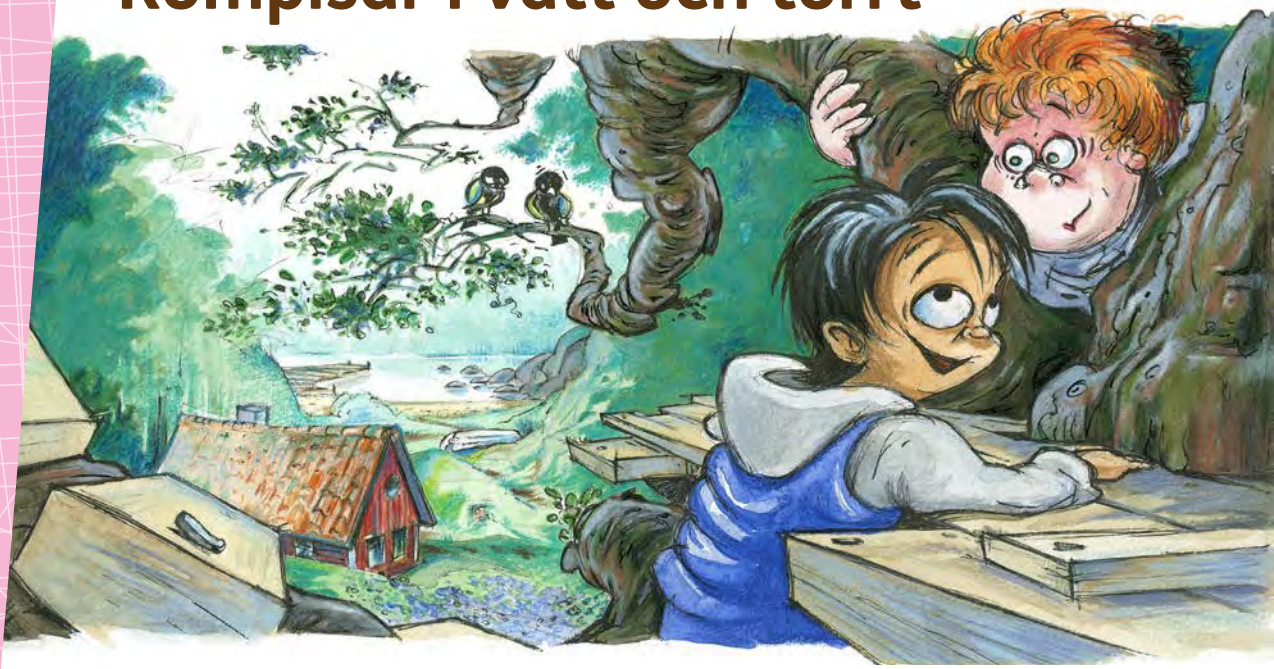

► **Läs.**

Påsklov

Det var påsklov och Aidyn hade fått följa med till Adams landställe. Så fort de kom fram gav de sig ut på upptäcktsfärd. Bakom stugan fanns en backe full med blåsippor. Adam visade att han hade en koja uppe i ett träd. När de var där uppe kunde Aidyn se ner till sjön. Han såg en brygga och en uppochnervänd eka. Lite längre bort syntes några fina, gråa klippor som sköt ut i vattnet.

– Kom och hjälp mig att lägga i båten! ropade Pekka, Adams pappa.

Pojkarna sprang ner till stranden och hjälpte Pekka.

– Hoppa i så tar vi oss en liten roddtur! sa han. Sätt dig i aktern Aidyn. Adam, du skjuter ut båten och sätter dig sedan i fören.

– Ni måste ha flytvästar! ropade Adams mamma Carolina.

Hon kom springande med tre flytvästar i högsta hugg.

De gjorde en liten roddtur på sjön. Pekka rodde längs med vassen bort mot klipporna. De såg hur fiskarna slog i vasskanten.

– Där bor gammelgäddan, sa Pekka. Den skulle man gärna vilja få på kroken.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Skriv en mening till bilden.

_____

_____

Läs och stryk under rätt svar. Ibland finns det två svar som stämmer.

Vilken årstid är det? *Vår* | *Sommar*

Hur vet man det?
De är ute och ror. | *Blåsipporna blommar.* | *Det är påsklov.* | *De är i kojan.*

Vad ser pojkarna från kojan?
Pappa Pekka som är ute och ror. | *En brygga och en båt.*
Mamma som kommer med flytvästar. | *Gråa klippor i en sjö.*

Var i båten sitter Aidyn?
Längst bak. | *Längst fram.*

Var i båten sitter Adam?
Längst bak. | *Längst fram.*

Var bor gammelgäddan?
I vassen. | *Vid bryggan.* | *Vid klipporna.*

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Fiske på klippan

Dagen därpå plockade Adam fram ett kastspö och ett metspö.

– Kom Aidyn! sa han. Vi går ner till klipporna och fiskar.

Först tog de en spade och grävde efter maskar i trädgårdslandet. Sedan gick de ner till sjön. Aidyn tyckte att det kändes lite läskigt att sätta en mask på kroken. Det var synd om masken!

Adam svingade kastspöet och draget for i väg i en vid båge. Sedan vevade han in linan. Pojkarna pratade inte så mycket medan de fiskade. Adam hade sagt att det var bra att vara tyst, för annars kunde fisken bli skrämd.

Men när Aidyns flöte försvann ner under ytan kunde han inte låta bli att hojta till. Aidyn drog upp metreven och där hängde en sprattlande abborre!

– Nu fångar vi gammelgäddan! sa Adam och gjorde ett nytt försök.

Det blev ett långt och bra kast. Adam vevade in och plötsligt gick det trögt. Linan spändes och spöet böjdes i en båge.

– Napp! ropade han.

– Ta det lugnt! sa Aidyn, men han kände själv hur hjärtat bankade.

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Läs och skriv svar.

Var fiskar pojkarna? De fiskar nere vid klipporna.

Vad har de med sig? De tar med sig mask och kastspön.

Dra streck från ord till rätt ställe på fiskespöna.

Metspö

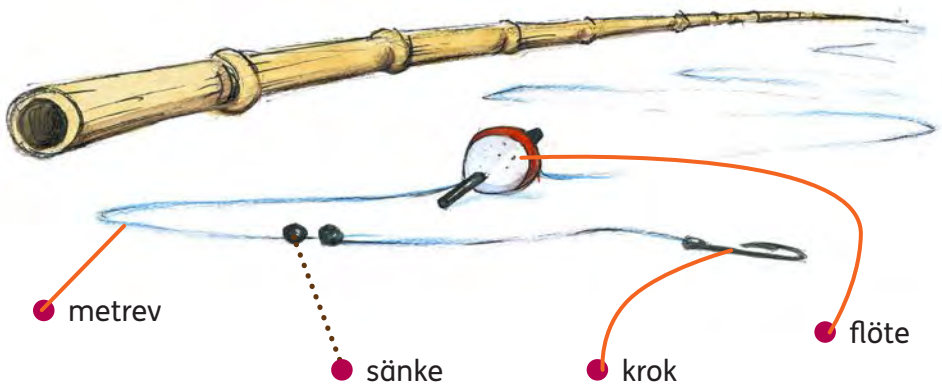

Kastspö

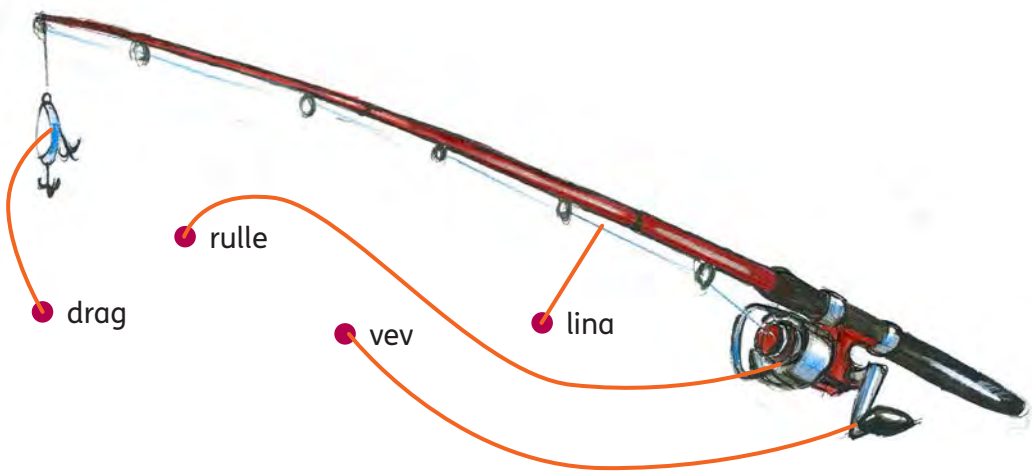

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

Luftbubblor

Nu såg Adam och Aidyn en stor grön gädda som tog ett skutt över ytan. Den drog hårt i linan för att komma loss. Adam tog spjärn och drog. Men så hände något. Hans stövlar halkade på den hala klippan och han tappade balansen. Han ramlade och slog huvudet i klippan och gled ner i vattnet.

Aidyn stod som förstenad och såg hur Adam försvann. Luftbubblor steg till ytan. Aidyn hann knappt tänka. Han hoppade ur stövlarna och kastade sig ner i vattnet. Det var isande kallt. Han dök och famlade med framsträckta händer och fick tag i något.

Aidyn förstod att han fått tag i Adams jacka. Han drog och drog medan han försökte komma upp till ytan. Plötsligt kände han en stor sten under fötterna. Han kunde stå på den samtidigt som han tog ett ordentligt tag om Adam och fick upp hans huvud över vattnet.

– HJÄLP! HJÄLP!

Aidyn skrek det värsta han orkade. Samtidigt tänkte han på flytvästarna. Varför hade de inte tagit dem?

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

► **Skriv en mening till bilden.**

► **Läs och stryk under rätt svar.**

Varför hamnade Adam i vattnet?

Gäddan drog ner honom. | *Aidyn puttade till honom.* |
Klippan var hal och han halkade.

”Aidyn stod som förstenad.” Varför?

Aidyn stod på en stenhäll. | *Aidyn frös så han blev alldeles stel.* |
Aidyn blev stel av rädsla.

Varför kunde inte Adam ta sig upp själv?

Han frös till is. | *Han slog i huvudet och svimmade.* | *Han fick en kallsup.*

Varför tog Aidyn av sig stövlarna, tror du?

Det är svårare att simma med stövlar. | *Han var rädd att tappa stövlarna i vattnet.* | *Han var rädd att stövlarna skulle bli blöta.*

Vad hade pojkarna glömt?

Mobiltelefon | *Halkskydd* | *Flytvästar*

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.

En hjälte

Carolina och Pekka kom springande. Pekka tog tag i Adams jacka och drog upp honom på klippan. Pekka vände Adam i framstupa sidoläge. Vatten rann ut ur hans mun. Han hostade och spottade och slog upp ögonen.

– Var är gäddan? var det första han sa.

– Strunt i gäddan, sa Pekka. Huvudsaken är att du lever, pojke!

En stund senare satt de framför brasan insvepta i varma filtar.

– Aidyn, du är en riktig hjälte, sa Pekka. Du räddade livet på Adam.

Aidyn hade svårt att somna den kvällen. Han såg för sin inre syn hur Adam slog huvudet i klippan och försvann ner under vattnet.

Dagen därpå kom en journalist och en fotograf från tidningen. De intervjuade Aidyn och Adam. Det blev en stor artikel i tidningen. Rubriken löd: Kompisar i vått och torrt.

► **Skriv en mening under bilden.**

► **Läs och stryk under rätt svar.**

Vad betyder ”kompisar i vått och torrt”?

Att man gillar att leka på land och i vatten. | *Att man brukar leka vattenkrig på sommaren.* | *Att man ställer upp för varandra vad som än händer.*

Kopiering av detta engångsmaterial är förbjuden enligt lag och gällande avtal.